

Előfizetési árak:

Helyben

Félévre 6 frt.

Három hónapra 5 „

Postán küldve:

Félévre 7 frt.

3 hónapra 3 „ 50 kr.

Egyes szám

10 kr.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden közlemény Főpiacz Vecsegház földszint a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Előfizethető helyben: Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok útján.

Hirdetési díj:

Öt hasábos posit sorért 5 kr.

Nyitásra megjelenő közlemény 3 hasábos 15 kr. Hirdetményeket és előfizetéseket lapunk számára elfogad: Pest-Buda: Neumann-iróda; Bécsben: Ooppelik A. és Haasenstein et Vogler; Brauner I. G., Berlinben: Goldberger, Párisban: Havas ügyvédsége.

Bélyegdíj: minden beiktatásért külön 30 kr.

A „szédelgés“ korszaka.

A birodalmi székvárosban Bécsben a pénzemberei közt nagy betegség — a váltóláz ütött ki.

Paroxysmusokban rettentő szörnyeteget látnak tánczolni magok előtt, mely mindinkább ijesztő arccsal közeledik.

Az ügyleti világban a szédelgés korszaka — Schwindelepoche — már a küszöbön áll.

Oly ragály ez, mely irgalmatlan pusztítást tesz a pénz emberei közt.

A ma még virágzó czég holnap már eltűnik az üzleti világból, hogy soha többé föl ne támadjon.

A ma még palotákkal bíró, fényes fogatokat s cifra egyenruhás eselédtséget tartó tőzsér, ugy lehet, holnap nyakába akaszthatja a koldus-tarisznyát.

S mi okozza e válságot?

Az értékpapírok emelkedése! Hogy világosabban vázoljuk e dolgot, érintenünk kell, hogy folyó év augusztus havában igen nagy pénzüszükség volt az üzletvilágban érezhető; elannyira, hogy az értékpapírokat ott a székvárosban nem lehetett elhelyezni sikerrel, vagy legalább naponkint mindig több-több nehézséggel járt az, — s így a bécsi bankároknak nem maradt egyéb teendőjük, hogy magukon segíthessenek, mint az, hogy szemeket a külföldre vessék, honnan egyedül remélheték a szabadulást.

A nagy házak roppant mérvben intézvényeztek külföldi barátaikra, a kisebb házak pedig szintén a külföldre folyamodva, elzalogosíták értékpapírjaikat.

Mindnyájan aranyat és ezüstöt kaptak arra, vagy jelváltót, mit értékesíteni, eladni lehetett.

S mi következik ebből?

E pénzügyi műveletek három hó tartamára szólnak, s e határidők a jövő hóban már lejárnak.

A felvett összeget a határidő lejártával rögtön „in valuta“ fizetni kell a külföldnek szintén arany és ezüstben, mert addig a sokkal nagyobb értékű zálogot nem adják ki, — s ha csak egy órával később jelentkeznek, már elkéstek, mert a pénzvillág egész a percekig pedans pontos-ságot követel.

Hogy a „szédelgés“ e közelgő korszakában hányan szédelgnek el, tudni egyelőre nem lehet. De ha az ember a pénzembereiben már is keletkezett izgatottságot tekint, s a megnyult, savanyu arczokat vizsgálja, legott arra a meggyőződésre juthat, hogy „vihár rejlik a felhők közt.“

A pénzembereinek bukása tehát kétségtelen. Némelyik, lehet, hogy idő multával kiheveri a sors által rá mért csapást, de sokan halalos órájukig ki nem heverik azt.

Senki sem mondhatja inkább el, mint a pénz embere e közmondást: „Hol alá, hol föl a keréssel,“ vagyis az ő szokott üzleti nyelvökön: „Heute roth, morgen todt!“ —

Ha már tekintetbe vesszük azon viszonyt, és üzleti összeköttetést, melyben üzletembereink állnak a bécsi pénzemberekkel; ha felgondoljuk azon szomorító tény horderejét, hogy a kiváltságot bécsi banktól függ Magyarország pénzügye és keres-

kedelme: mily zavaros kilátások nyílnak számunkra a jövőben, és pedig már a legközelebbi novemberi napokban, előre félve sejdítjük.

Már is megkezdődött a zavar egy pesti jó czég fizetési megszüntetésével. —

A mi ministeriumunk azonban távol van attól, hogy csak segíteni akarni látszanék is.

Majd, ha a vihar kitör egész iszonyúságában, akkor aztán a hivatalos és félhivatalos közegek szörni fogják a közönség szemébe a port; a kormány e tárgyban erélyes (!) lépéseinek színrehozatalával és dicséretével.

Azonban a közönség szemeit nem lehet többé bekötöni; már e figyelő állás is, melyben bosszúsággal tekint a kormány közönyösségére, vádat rejt magában, mi elől utóljára is örökre kitérni nem lehetend!

Az erkölcsi felelősség sulya már eddig is a kormány vállaira nehezkedik; és azt sem magas hangon tartott pénzügyministeri öndicsériákkal, sem a ministeri kegyben részesült hívek rokonszenvével nem lehet elenyésztetni.

Tettekre várnak a pénzzavarok által sujtott érdekek!

Mégkövetelhetne volna kormányától a nemzet, hogy önállólag, és kezdeményezőleg lépjen a pénzügyi reformok terére; s ha már azt nem tette, — most, midőn minden oldalról sürgettetik, ugy, hogy még a jobboldal független tagjai is megszegyenlék a gyáva hallgatást: még csak életjelt sem mutatni, valóban több a közönyösségnél; több a gondatlan mulasztásnál; s öntudatos eljárást méltán keres benne a közönség, melynek soraiiban, helyesen, vagy helytelenül, el van terjedve a gyanu, hogy a kormány talán még kineveztetését megelőzőleg, megkötötte kezét e téren is, habár okmányilag, törvényileg nem is állana utjában semmi, hogy az önálló nemzeti bank, vagy a bankszabadság érdekében, habár csak előkészítő intézkedésekkel is, megnyugtassa a nemzetet! —

Még a pesti kereskedelmi és iparkamara felterjesztésére, — mely pedig elég szerény kívánatokat foglal magában, — sem tett a kormány semmit.

Valóban, megfoghatlan, hogy e tétlenségből nem riaszthatja ki kormányunkat semmi.

Nincs semmi jel, miből tevékenységére következtethetnénk.

A boldogság öntudatlan, gyermekies örömeit látszik élvezni; míg a nemzet felnőtt tagjai e körzetben nem részesülhetnek.

E boldog álmot tán a kormányra is a szédelgés korszaka hozta!

Milyen lesz a fölőbredés?! —

Ujdonságok.

— Alapnevelők és szülők lapja cím alatt havi közlöny fog január 1-től fogva megjelenni Debreczenben, kiadja az alapnevelők országos egylete, szerkeszti: Szabó Endre. Előfizetési ár a havonkint egy, egész év alatt pedig 12 füzetben megjelenő lapra egész évre 2 ft. Az előfizetési díjak d e c z. 1-ig a lap kiadóhivatalához küldendők. — A megjelent előfizetési felhívásból kiveszszük a következőket:

„Adni fogunk cikkeket, melyek a házi és intézeti alapnevelés módzatait gyakorlati irányban tüntetik elő s e tekintetben főtörekvésünk oda irányuland, hogy a szülőknek vezérfonalat nyújthassunk az óvodai neveléssel összhangzatos s ezzel egyenértékű házi alapnevelés gyakorlásához.“

Adni fogjuk ugy a hazában, valamint a külföldön létező nevezetesebb bölcsődék, óvodák s egyéb rokon-intézetek tüzetes leírását.

Tárczánk ugy az alapnevelést gyakorló intézetek, valamint a családi tűzhely mellett sikerrel alkalmazható gyermek-versek, érdekes elbeszélések, talányok s több efelélgazdag tárháza leud; ugyanitt gyermek játékok, torna gyakorlatok s kézműfoglalkozások mikénti alkalmazását előtűntető gyakorlati cikkeket is közlünk.

Lapunk — mint az alapnevelők országos egyletének rendes közlönye — értesítéseket hozand ezen egylet körében felmerülő mozzanatokról, ugy szintén közlünk minden, akár a hazai, akár a külföldi alapnevelés mezején felmerülő nevezetesebb eseményt. — Ajánljuk a nevelésügy barátai figyelmébe!

— Színházunkban szept. 25-től okt. 25 ig tartatott 26 előadás, adatott 20 darab, ezek közt eredeti 3, a többi idegen; dráma 3, (egyetleneg eredeti) opera 4, operette 3, színmű 3, a többi vígjáték. Ujdonság volt elég.

— A kistemplom és Széchenyi utca sarkán oly nagy a közlekedés, hogy, ha azon rendszabály figyelembe nem tartatik, miszerint ott a szekereknek nem szabad megállni, a közlekedés fenakad; sőt a gyalogjárók még veszélynek is vannak kitéve; a mely utóbbi eset ma is megtörtént; egy ott megállott szekérbeli ló a mellette a gyalogjáróknak elmenő nőt erősen megrugott. — A jó rendszabályt jól is kellene fogantatosítani.

— A káposzta vásár helyiségén ma oly nagy volt a tolongás, hogy nemcsak szekérral, de gyalog is alig lehetett járni. Annyival nagyobb volt a megbotránkozás a miatt, hogy a gyepmester, gyűlölt üzlete sikerítése végett, épen ezen utcát választotta diadaljárata helyéül; a mi a tolongást még elviselhetlenebbé tette. Kívánatos volna, ha ő mestersége a vásárló közönség közé tolakodástól, ha másképp nem, mérsékelten eltálatnák; mert annyi csak áll, hogy az ő üzlete nem szabályozhatja a vásárt. A rendőrség parancsoljon rá.

— Fodor Miklós volt honvéd főhadnagy, városunk lakosa, legközelebb honvéd főhadnagygyá kineveztetett.

— Rott Elkán és fia a főpiacson ajánlja újból feldiszített raktárát, a hol is kaphatók: Szőr ruhakelmék, lustres-ek, flanel ruhaszövetek, fekete selyem ruhák, színes selyem ruhák, nagy téli kendők, férfi plaidok-ek, kész női otthonkák, gyapju szövetből, kész női köpenyek, paletok stb., férfi nadrágokra való gyapju-szövet, szobaszőnyegek (Laufteppich) ágy elébe való szőnyegek, pamlag (canapé) elébe való szőnyegek. Nemkülönbön butorra való pamut, gyapju, szőr, rips és gobbelin szövetek, bojtos ágytakarók cachemir, rips és gobbelin szövetből, s mindennemű gyapju, szőr, vászon és selyem szövetek, rövidárúk, női cipők stb. bő s divatos választékban és jutányos árakon. Különösen pedig szőnyeg, kész női öltöny és gyapjuszővet-készletek.

— Kempf József hazánk fia. — Alkalmam lévén egy Ausztráliában Sydney-ben megtelepedett hazánkfiának dr. Kempf Józsefnek egy debreczeni tokonához írott, aug. 10-kén kelt s okt. 11-kén érkezett levelét olvasni, nem tartom érdektelennek tartalmának egy részét olvasó közönségünkkel tudatni. Ő ugyan is jövő évi márcz. 21-kén indul Ausztráliából haza felé, először Californiában S. Francisót érintvén, onnan dél Amerikába, innen ismét „a világ legremekébb vaspályán, mely 3600 a. mfd hossz, és egész Amerikát átszeli, Észak Amerikából New-Yorkba, New-Yorkból Londonba, Hamburgba, s onnan imádott hazájába“ siet, ugy hogy „mához egy évre a mostani felvilágosult ember szellem legszabadabb városa ölében, — Debreczenben leud. Hoz magával egy ausztráliai természettudományi ritkaság cabinetet, száritott növény és maggyűjteménnyel, mely mielőtt ideérkéznék, minden nagyobb városban közszemlére fog kiállítatni, itt pedig a kollegium természettudományi termeibe fog örök emlékül letétni azon magyar protestans hölgy Szalay Erzsike kezei által, mivel ő — mint leveléből kiténik — Ausztráliában kelt össze. Terve továbbá itt Debreczenben „Az összes világ“ cím alatt nagyszerű magyar lapot

szerkeszteni, miután mind az öt világrész legnevezetesebb városaiban összekötötték biztositandó magának. Hozza isten szerencsésen haza kedves hazánkiát, s adjon neki sikert feltett szándékában; mi muzeumunk érdekében is előre örvendünk a mindenesetre érdekes növény- és maggyűjtemény által való gyarapodásnak.

A nagy ujtezei vakkapu tegnap este ismét nyitva állott; a lámpák pedig ugyanott még 7 órakor sem voltak felgyújtva; bizony pedig nagy sötétség van már 7 órakor, ebben az esős sáros utcában!

Válasz Máté Ferencz urnak. E lapok tegnapi számában, Máté Ferencz ur, a keresk. ifjak önképző egyesületének választmányára által — öt óra terjedő francia és német nyelvtani — folyamra kibocsátott felhívás iránt részvételre buzdítja pályatársait, s végül a választmány figyelmébe ajánlja alapszabályainkban hangsúlyozott — hazai nyelvünk művelése, s gyökerezése tekintetéből — egy magyar nyelvtanfolyam megindítását.

Engedje meg a t. cikkiró, hogy én mint a választmány egyik tagja — szíves s jóakaratu figyelmzetésére néhány észrevételt tehessek.

Önképző-egyesületünk alapszabályai, a pesti ifjusági egyesület mintájára készítették, a pesti ifj. egyesület alakulásakor főzélja volt, a germanizmus kizárólagos német volt — nyelvünk meghonosítása, a kereskedelmi körökben; mert az időben Magyarország fővárosában a kereskedelem, mint mostoha nevelte gyermek édes anyanyelvét ugyanarra mellőzte, hogy a kereskedésekben alkalmazott egyéneknél, alig jött számításba a m. nyelv használata. Hála isten, azóta a körülmények változtak, a társalgási nyelv, mely addig majdnem kizárólagosan német volt — kezdett hazai lenni; s szorgalom kintartás mellett oda jutottunk, hogy a temérdek külföldi hozatott, s busásan fizetett üzleti egyéneket, a magyar kereskedelmi ifjuság kezdi leszorítani a térről, s iparkodik állásához megfelelő műveltségre s nyelvismeretekre szert tenni. A fentebbi okból elkerülhetlenül szükséges volt a hazai nyelv művelését s gyökerezését ott hangsúlyozni, mert ez volt a főzél.

A Debreczenben létező keresk. ifjuság nagy része az Alföld kisebb s nagyobb városaiban végezi tanulási idejét, s főleg a kereskedelem gyakorlati részében képezhetvén magát — anyanyelvén kívül más nyelvet alkalomhiány miatt nem tanulhatott, s így ha csak némi ösztön is volt benne, állásához megfelelőleg kiképezheté, s nagy része ki is képezte magát anyanyelvében, s miután minden kereskedőnek alkalma volt, a magyar nyelv elemeit, szabályait, részint az elemi gymnasiumi, avagy a keresked. iskolákban megtanulni, — a további képzést anyanyelvünkön szorgalmas olvasás — s magán tanulmányozás által is fokoztatni megszerezhetjük, — erre nézve van egyesületünkben jól szervezett könyvtár — temérdek hirlap — s gondoskodott a választmány, hogy időnként képzett szakemberek által édes anyanyelvünkön ne csupán a kereskedelemről, hanem irodalmunk történetéről — s nyelvünk sajátosságairól is — felolvasások tartassanak, egyesületünk tagjai ismereteinek terjesztésére.

T Á R C Z A.

Születés és vagyon.

Mühlbach Louisa beszélye.

(Folytatás.)

|| Megállott s aztán utána tekintett a hercegfinek, ki most udvarmestere karján magasra emelt fővel lépdelt az utca sarkáig, hol rájuk a kocsis várakozott.

Aztán a mint a két vendég eltűnt tekintete elől, megfordult Mayer sarkán, s fityeg hányva ujjával mintegy magában mondogatá: „Né ez ugyan ostoba egy fickó. Ha ez helyemben volna, soha sem lenne belőle milliós; ez mindig batyus zsidó maradna. De most el, el. Mint fog örülni anyám, ha neki a pénzt haza viszem.”

S a fiu akkor az elhaladók üdvözlését alig viszonozva, szárnyas léptekkel haladt végig a hosszú zsidó utcán, s egy régi roskadozott piszkos ház előtt állott meg, melyben anyja lakott.

„Anyám! kedves drága anyám!” kiáltá, a mint az alacsony ajtón át a sötét szobácskába belépett. „Anyám nézd mit hoztam...!” de az öröm szavai elnémultak ajkain, s a fájdalom hangos kiáltásával rohant a szegényes felhelyhez, melyen szegény anyja betegesen feküdt. De anyja nem látta őt, szeméi le voltak csukódva, borzalmat gerjesztő mély nyögés hallatszott a lázasan emelkedő kebelből, az izzadság nagy cseppekben ült márvány hűdög, sárga homlokán, s halvány összenesztett kezei keresztben feküdtek a takarón mely elvénult tagjait fedé.

Egy alacsony szalmaszéken mintegy hat éves leánya ült az ágy előtt, de komoly értelmes kifejezéssel vonásaiban, mint azt a szükség és korai nélkülözések beosztották véni a szegénység gyermekeinek arcába. A leánya kezeskői hasonlókép összevontak kulcsolva, a gyermek imádkozott; nagy fekete szeméi az ég fele voltak fordítva, s a könyök néhez cseppekben hullottak hosszú pillán keresztül arcára.

„Mi lelte anyámat?” kiáltá a fiu, az ágyhoz rohanna. „Anyám, édes jó anyáskám, mért nem felelsz mindnak, mért nem nézsz reám, mért nem örülsz, hogy én is melletted vagyok?”

Ezek indokok által hitte s hiszi a választmány a m. nyelvtanfolyam mellőzhetését, s míg a pestiek a germanizatio ellen küzdenek, addig nekünk szükséges s kívánatos lenne egy kis germanizálás.

K o p p J á n o s helyettes titkár.

Azt hisszük, hogy itt félreértés forog fenn, mert Máté ur a korékt magyar beszéd — és helyes írás el-sajátítása tekintetéből látszik felszólalni; a mi az anyanyelvet beszélőkre nézve sohasem fölösleges, s gyakorlati oktatás útján inkább elérhető mint magán kísérletek folytán.

* * * Főiskolai levél. Debr. 1869. okt. 25. Tisztelt szerkesztő ur! Főiskolánkban a társulatok megalakultak. Ez év, a mennyiben szerkesztő a városban lakunk, nem kedvező ugyan az egyesülésre, azért azonban örömmel tapasztaltuk — hogy minden egyesületben a tagok száma nem kevesebb, mint a múlt években. — Az önképző társulatot Balogh Ferencz felügyelő tanár megnyitá. E társulat most két szakosztályra oszlott, szavalatira és szépirodalmi-tudományos osztályra. A tagok nagy buzgalommal foguak munkához s a tegnapi ülésen már több mű osztatott ki.

A tűzoltó egyesület a tornaegyesülettel; sok tornaeszköz adatott e társulat rendelkezése alá; katonai gyakorlatokat szintén tanulnak a tűzoltók is. Ezzel, ugy hisszük, nagy lendületet fog nyerni a veres szalagos diákok egyesülete. — Az énekkar újjászervezése küszöbén áll, új alapszabályait most terjeszté be a tanárok elé, míg véglegesen szervezkedhetik, csak ódon öltönyében működik.

Olvasó egyesületünk is megkezdte működését. Járát ez egyesület 30 lapot, köztük németet és francziát is. Örövendetes jelenségképen írhatjuk, hogy a múlt évben könyvtárunk a német irodalom több classicus művével szaporodott, holott eddig csak magyar könyveket szereztünk. A múlt évben 1212 könyvforgott az ifjuság kezén.

Miről legelőször kellett volna szólanom, az egy ifju egyesület, mely a jelen évben kezdé meg pályafutását. A hitési kar szakönképezdét alakított, melyet Balogh F. remek beszéddel nyitott meg. Ez egyesület tagjai saját szakjokban képezik magukat, dolgoznak tetszés szerint eredeti, vagy fordított műveket, melyek a hittan körébe tartoznak, nem zárván ki a bölcsészetet sem. A gyűléseken előszóval nyilvános viták tartatnak, szabadon választott tárgyról. Gyönyörű érettségi bizonyítvány ez egyesület létesítése a theologusok részéről, kik megértették a kor munkára hívó szavát, s nem engedik azt pusztában kiáltó szó gyanánt elhangzani.

Végül, nem lesz érdektelen megemlíteni, mennyit áldozott ifjuságunk színházra a legközelebbi iskolai év alatt. A tanulók, mint művelt ifjak, mindig kimutatják azt, hogy tudnak lelkesülni a szépért és nemesért, így a múlt szini idényben is 1398 ft gyűlt be színházi diák jegyekből.

Van az ifjuságnak, illetőleg az önképző társulatnak egy irott lapja „Ileti közlöny” czímmel, melyben különböző faju elmetermek, s az ifjusági élet történelmére vonatkozó egyes mozzanatok leírásai közöltetnek. Hetenkint két iven jelenik meg.

De a beteg épen nem látszott szavait hallani, hanem tovább nyögött, s szeméi nem nyitak meg.

Mayer Anselm rémülten tekintett a kis leány arcára, s reszkető kezeit annak vállára tevé. „Gudula, Gudula,” mondá elfogult hangon, „mért nem felel anyám, szólj, mi lelte anyámat?”

„Anyád beteg, Mayer Anselm, igen beteg,” mondá zokogva a kis leányka. „A mint ma reggel dolgod után meitél, azt mondatd, jöjjelek el anyádhoz, s maradj nálam még visszajössz. A mint ma beléptem e szobába, már eszméletlenül feküdt a padlón, s nem felelt, hiába rimádkodtam, hogy feleljen. Én ekkor elszaladtam, elhívtam a szomszédasszonyokat, s ezek az ágyba tették édes anyádat, atyám is itt volt, de ő azt mondta, hogy itt már nem lehet tenai semmit, csak üljek itt és imádkozzam, míg mindennek vége lesz!”

„Ó, de az lehetetlen, hogy anyám, az én egyetlen jó anyám meghaljon,” kiáltá a fiu kétségbeesett hangon. „Ó bizonyosan fog még hozzám szólni, s szeméit felnyitva, reám tekint. Anyám, anyám, édes jó anyám, hallgass reám! Fiad Anselm megérkezett, szohozt pénzt, sok pénzt, s most a mit kívánsz megveheti. Ó tekint reám, szeretett jó anyám, ne fekdüdjél ugy bezárt szemekkel, ó légy irgalommal irántam! Szivem megreped fájdalomában kebelemben, ha még ez továbbra is így marad! Anyám! Anyám! szólj hozzám, tekintsz szerető gyermekedre!”

És íme, a gyermeknek szivszaggató panaszai még egyszer képesek voltak a repülő félben levő lelket visszavezetni a porhüvelybe, a halálkínjaival küzdő anyai szív ismét dobogni kezdett gyermeke eső hangjaira.

Szempillái lassankint emelkedni kezdettek, s szeretetteljes pillantással tekintett gyermekének fájdalomtól vonagló arcába, kinék könyei oly forrón és égetően hullottak hűdög homlokára, mintha az égető cseppek akartak volna visszacsérezteni az életre; ajkai, melyeket előbb a halál harca szorosan szoritott egymásra, megnyitak, s lassu, érthetetlen szavakat kezdettek susogni.

A fiu erőt vett zokogásán, s akarata erejével visszazoritá könyeit szemébe, visszatartotta lélegzetét, s magasan dobogó szívet hallgatott a szavakra, melyek a lélek susogásaként lebbentek el a haldokló ajkairól.

A haldokló egyszerre hirtelen vonagló mozgással

Igy, mint látszik, nem hiányzik alkalom az önképzésre. Már bele jöttünk a rendezésbe; nem is volna nekünk semmi bajunk, csak a convictus volna jobb, és a kenyér (brügö) ne volna oly nagyon rossz!*) Isten velünk!

E g y t a n u l ó.

Színházi szemle.

== H e t f ő, okt. 25. „A miniszter előszóházában”, dramolett 1 felv., írta H. K. és „Felebarátod felleségét ne kívánd” vigj. 3 felv. írta Rosen Gy. — Mindkét darab a könnyebb színjáték genréhez tartozik, s a kevés számú közönség igen jó kedvvel nézte végig a sikerült előadást.

Országgyűlési értesítő.

A felsőház ülése okt. 25-én. || Elnök: Majláth, jegyző: gr. Teleky Eduárd. A miniszterek közül gróf Festetics volt jelen.

Az elnök fél 12 órakor nyitja meg az ülést. Rövid beszéddel üdvözlö a házat, melyben kiemeli, hogy az országgyűlés legközelebbi ülészsaka igen nagy jelentőséggel bír a hazára nézve.

Bujanovics Sándor az alsóház jegyzője következő elfogadott törvényeket hoz által:

A Bajorországgal Jungholz község tárgyában történt egyezményt.

Az apríl 3-kán Angolországgal kötött hajózási szerződést.

Az éjszak német szövetséggel kötött vámserződést.

A Svájezzel kötött utólagos egyezményt.

Erre elnök jelenti: hogy több szabadsági kérvény nyújtatott be, melyekre megengedő válasz adatott. Aztán azzal zárja be beszédét, hogy miután a király ma este hosszabb utra indul, a ház jegyzőkönyveleg fejjeze ki azon óhaját, hogy isten ő felségét kegyelmes oltalmába vegye, s a legjobb egészségben vezérleje vissza. Mire az ülés befejeztetett.

A képviselőház ülése okt. 25-én.

|| Az ülést Somsich elnök 10 órakor nyitotta meg. A karzatok telvék. A ház is ma volt először népebben látogatva.

A ministeri padokon gr. Andrassy, Horvát, Mikó, Festetics, Gorove, Bedekovics és Eötvös ültek.

Az utolsó ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök feláll, s előadja, hogy köztudomásu dolg az, miről ő hivatalosan csak ma kapott tudósítást, hogy a király ma este 6 órakor hosszabb utra indul, keletet látogatva meg, s ez elindulás alkalmából a ház érzelmeit véli tolmácsolni, a midőn azt kívánja, hogy isten a felséges király személyét minden veszélytől oltalmazza meg, és szerencsésen vezérleje vissza szerető népei körébe. Ez óhajt a jegyző a jegyzőkönyvbe vezesse be. Megtörténik. Madarász József kívánja, hogy a jegyzőkönyvben

*) Magunk is több panaszt hallottunk e tárgyban; jó lenne a folytonos ellenőrzést életbe léptetni.

S z e r k.

felegyenesedett, s kimeresztett szemekkel, a kimondhatatlan szeretet kifejezésével tekintett fiára.

„Anyám, kedves jó anyám!” susogá a fiu, „haszretsz engem, nálam fogsz maradni, ó ne halj meg, ne hagyd itt egyedül e világon fiadat!”

A szeretet, a végtelen anyai szeretet erőt adott az anyának, hogy karjait felemelje, s azzal gyermekének nyakát erősen átölelje, s szívére szorítsa, oly bensőséggel, mintha azt soha nem akarta volna magától elbocsátani, mintha azt örökre az anyai kebelben rejtve akarta volna tartani.

„Élj boldogul,” kiáltá érthető hangon, „élj boldogul fiam, maradj hű atyáid istenéhez, maradj hű magadhoz, és...!”

Több szó nem lebbent el ajkairól, karjai lehullottak a gyermek nyakáról, a lélek egy végző sóhajban elszállt, aztán mindennek vége volt.

„Meghalt, meghalt!” kiáltá a fiu, aztán térdére omlott, s anyja kezét a magáéba szoritá, s kifejezhetetlen fájdalommal, s szent irítottal tekintett a kedves halottra.

Nem mert megszólalni, nem mert sirni és panaszkodni, mert látta, hogy mint derül fel a megdicsőülés világa a halott arcán, s hogy mint nyilvánul a halál és az örök élet nagy titka, a hirtelen megváltozott és megmerevült vonásokban.

De midőn a halott merev arcán már a halál szelid nyugalmát látta székelni, a mint azon az élet utolsó sugara elhalványodott, akkor tudatára ébredt annak, hogy mit vesztett, s aztán elkezdett keservesen sirni és zokogni.

„Egyedül, egészen egyedül állok a világon, nincs senkim, a ki szeressen, nincs senkim senkim nekem!”

„Mayer Anselm, én szeretlek,” hangzott mellette szelid remegő hangon, s két piczi kis kar kulcsolódott össze nyaka körül, s két illatos ajk érinté könytől medves arcát. „Ne mond, hogy senkid sincs e világon Mayer Anselm, mert a kis Gudula megmaradt neked és mindig melletted fog maradni. Én szeretlek Mayer Anselm!”

S a zokogó fiu átölelte karjaival a vigasztaló arggal nyakát, s a szeretet szelid mosolya csillámlott át az omló könyök között; aztán fejté a leányka vállára hajtvá, sirt sirt keservesen. A kis leány együtt sirt vele, s e sírás olyan jól esett nekik.

(Folyt. köv.)

említették meg, miszerint alkotmányos államokban a fejedelmek ilyes találkozásai az erre jogosított tényezők s legfőképp az országgyűlés előtt hosszas és beható tanácskozások tárgyát képezik. A király utazása felől most már ugyan tanácskozni nem lehet; azonban azt lehet kívánni, hogy ez utazás ne csak a fejedelemre, hanem a népekre nézve is áldásteljes következzék birjon. Elfogadtatik.

Az elnök több beérkezett kérvényről és átiratról tesz jelentést; így a horvátzlavon országgyűlés megküldi az országgyűlési irományokat, s kéri azokat vizsgonoztatni; Beliczay István a békési gazdasági egyesület kérvényét terjeszti be, mely önálló magyar jegybank felállítását sürgeti. A kérvénybizottsághoz tételnek át.

A dabasi választó kerületben megválasztott képviselő Halász Boldizsár benyújtja a választási jegyzőkönyvet. Áttétetik az állandó igazolási bizottsághoz.

Több képviselő nyújt még kérvényt be, ezek közt Irányi Dániel több kérvényt a testbüntetés eltörlése és a vallásszabadság kimondása tárgyában, Ludwig János több szepességi lakos kérvényét 1849-iki követeléseik megtérítése végett.

Csiky Sándor a belügyministeriumhoz a következő interpellációt intézi.

1. Van-e miniszternek tudomása a hevesi kir. biztos kibocsátványáról, a melyben az állítatik, hogy Egervárosa erőszakkal helyezte magát az iskola épületek jogaiba, s hogy ezen épületeket, melyek tulajdonképen a katolicus községei, jogtalanul sajátította el. 2. Melyik törvény engedi meg, hogy a egri érsek Bartakovics Béla beadványával egyenesen a belügyministeriumhoz forduljon, és hogy ezen beadványra, a nélkül, hogy a rágalmozott városi közönség és annak képviselői kikallgattatnák, a városi közönség erőszakoskodónak nyilvánítsák. 3. Melyik törvény engedi meg, hogy egy oly épületet, mely kétségbevonhatlanul a városé, a katolicus község attól erőszakosan elragadjon, s hogy ez esetben mégis a városi közönség nyilvánítsák erőszakoskodónak; egyáltalában, melyik törvény engedi meg, hogy a kormány tulajdonjogi kérdésben önhatalmilag bíróséget tolja fel magát, a midőn e tárgyban csupán perutján lehetne intézkedni, a várost tulajdonától egyszeri rendelet útján megfosztja. — Hasonló tartalmu interpellációt intéz a cultusministerhez, s ezek az illető ministeriumokhoz tételnek át.

Német Albert: Csak most értesül, hogy a kormány a Heves megye tárgyában tett interpellációjára ma fog felelni, ő azonban szólni képtelen, hogy választói tudják meg, miszerint ő semmit sem mulasztott el ezen még a tavasszal benyújtott interpellációra adandó felelet sürgetésére.

Simonvi Ernő a vasuti és gőzhajózási szerződések kinyomatása, s ezeknek a képviselők közt leendő kiosztása tárgyában a közlekedésminiszter interpellálja. — Mátyus Izidor pedig az igazságügyministerhez a szentlőrinczi választó kerületben Kossuth Ferenc lemondása következtében a megyei pandurok és a választók közt történt véres összeütközés tárgyában nyújt be interpellációt, mely összeütközés alkalmával egy választó megöletett, kettő vesztélyesen, 5 kevésbbé vesztélyesen megsebesített. A pandurok voltak a véres vereskedés előidézői, mely csak azért nem lett nagyobb mérvű, mert a választók igen mérsékelték magokat. A vizsgálat megkezdett, azonban a vétkesek szabadságát hagyták, sőt fegyvereiket is visszakapták; interpellálja tehát az igazságügyministert, 1. Van-e tudomása az összeütközésről 2. Tudja-e, hogy a vizsgáló bíró a vétkeseket szabadságban hagyta, s fegyvereiket visszatartta 3. Mit fog tenni, hogy a botrány véget érjen, s a törvény szigoruan alkalmaztassék.

Horváth B.: Hivatalosan mit sem tud az összeütközésről, a szabadságban hagyás nem a ministerium dolga, hanem a törvényesé, az pedig azt kimondotta. A miniszternek nem feladata oly kérdésekre eleget adni, melyek eldöntése a bírót illeti, ő csak ellenőrzi az igazságszolgáltatást, de az ítélet hozatalra nem gyakorolhat befolyást.

Az igazságügyminister válaszában a Német Albert interpellációjára a Heves ügyben, azt is állítja, hogy a kormány az összes törvények értelmében járt el, egyébiránt a kir. biztos visszahivatik. — Német Albert tárgyalást kíván, meg nem elégedhetvén a felelettel; különben indítványt teend a kormány eljárás rosztalása s a kir. biztos megbüntetésé iránt. — Ghiczey K. pártolja Német Albertet. A jobb oldal azonban csak tudomásul vétetni kívánta. Névszerinti szavazás utján 132 szóval 105 ellen tudomásul vétetett. A kormány 27 szóval többséggel győzött.

Pesti röppentyék. (Oktob. 25-én).

— No hiszen már most hiába beszél nekem Dörmögi szomszéd, hogy nem áll jól ügyünk, mikor egyszer Lónyai minister ur, az országgyűlésen előterjesztvényében kimutatta, „Schwartz a u f w e i s z,” hogy 6 millió forintot takarított meg, a mit népnevelésre és iskolákra fordítanak a legutolsó fityingig.

— Hm! Ugy látszik Dörmögi szomszéd sem sokkal lát tovább orránál. Az a baj épen, mert az a 6 millió csak papíron van S c h w a r t z a u f w e i s z. De hiába! Az ilyen dolgok hű b n e r é t nem a Pálffy Bercei esteli lapjából tanulmányozhatjuk, mert biz ő kelme ugy tánczol, ahogy a kormány veri a taktust. Ott mindent ellenkező értelemben kell venni, ha valamit ki akarunk okoskodni. Mert különben hiába fecse-

réljük olvasásával a drága időt. Legjobban jellemzi az szomszéd, mily mostoha ez a mi pénzügyi helyzetünk, hogy akkor nap, mikor a pénzügyér Lónyai ur a 6 millióval csiklándoztatta fülünket, nemesak hogy semmi zaj nem keletkezett erre a külföldi pénzpiaczkon, hanem még az is meg esett rajtunk csufúságra, hogy a magyar vasuti kölcsönpapírok értéke 1 frrtal esett lejjebb, é p e n a p o n !!! Ez a lethargia a külföldi pénz piaczkon legjobban megvilágítja brilláns helyzetünket!

A „Gleichberechtigung“ (egyenjóság) elvét nagyon jellemzi, hogy gr. Beust államkanczellár, ama 45 ingyen utazási jegyből, mit az egyiptomi alkirály a suezzi megnyitási ünnepélyre oly czébből küldött, hogy azokat a osztrák-magyar államban levő tudósok közt ossza szét: Magyarországnak csak 5 — mond ő t j e g y e t engedett át. — Ez is sok volt nekünk, mert tudósaink közül senki, de senki nem megye jegyekkel. A journalistika is Kecskeméthy Auréban a „Borsszemjankó“ főmunkatársában lesz képviselve! No ebbe ugyan bele választott a minister elnök ur!

Mindettől eltekintve az öt ingyenjegyen nem akadnánk fel, ha ki lenne mondva, hogy az adónak is csak 1/10-ed részét kell csak fizetnünk. — Igen de ebből az orosz lány rész rendesen nekünk magyaroknak szokott jutni. Hol fizetni kell ott: állj elő Magyarország!... Ez aztán a paritás elve!

Fővárosi értesítő.

** T i s z a K á l m á n — hir szerint — interpellálni szándékozik a ministeriumot az iránt, hogy miként fogja a nemzeti színházi és ujjászervezési kérdést megoldani.

** A „S z i n h á z i l a p o k“ három heti élete után kimult a világból. Ez a lap arról nevezetes, hogy senki nem sajnálkozik gyászos esetén.

** A b u d a i dalárda három havi ének tanfolyamot léptet élethe nem egyleti tagok és kezdők számára: tandij 1 f r t 50 k r.

** E l j e n a s z e g e d i kath. gymn. ifjuság! — Ezen ifjuság halottak napján évenként, nagy halottaik sirjainál alkalmi szavakat szokott tartani. A napokban arról tanakodtak a „VIII-ik osztály tanulói zsidónak lehet-e például Dugonics sirja felett beszédet tartani? — Nem. Ez lön egyhangulag elhatározva. Világosságot, világosságot, urfiak!

** R o s z j e l a s z e z i utasokra nézve, hogy az európaiak első szállítmánya majd elégett az alexandriai gyorsvonaton. E váratlan szerencsétlenség a ketetlen kocsikerekekről akart eredni.

** A p e s t i lovar-egylet átalakult és ujonnan szervezkedett. Ezután a versenyter mellett istállók lesznek felállítva.

** A z a l a p n e v e l ő k országos egylete feliratot intézett a közoktatási miniszterhez, melyben kéri, hogy törvényjavaslatot terjesszen a képviselőház elé kisdédovodák alakítása iránt.

** A k é t k r a j e z á r o s levelezési lapok nagyon kedveltek és használtakká lettek. Csak egy kicsit nagyobbak volnának! — hangzik minden felől.

Belföld.

** P á p á n baloldali kör alakult, hová lapokat és egyéb olvasmányokat járatnak, ezen kívül felolvasásokat is tartanak. A választások előtt kellett volna mozogni.

** G y ö r ö t t egy czukrász inas felakasztotta magát, azonban a czukrász egyik kis leánya észrevén, lármát ütött, s még elég jókor levágták. De a nyakán ott hordja a zsinog nyomait.

** A z ö n g y i l k o s s á g g a l mégsem akarunk felhagyni; alig találunk mostanában lapot, mely több engyilkossági eseményt ne hozna. H.-M.-Vásárhelyről is írják, hogy ott egy ember a Tiszába ugrott, árvaút — írásban — isten kegyelmébe ajánlva.

** S z e b e n környékén a közel mult napok alatt dühöngött vihar éjféltől reggelig tombolva, a városban az ablakokat törte be, és a házfedelekről cserpeket vert le a brassói országuton pedig több távsodrony-rudat tördelt ki a földből.

** 400 a r a n y n y a l terhelt pénzesomagot loptak el közelebb Maresest körül a postakocsiról; egyébhez nem nyultak. — A nyomozás eredménytelen volt.

** S e g e s v á r t t iparüzök társaságba állottak, hogy tenyésztési kísérleteket tegyenek egy japáni kitünő sertésfajjal. Sok szerencsét hozzá.

Külföld.

— Compiégneben a „Patrie“ szerint nagyon nyugodtan folynak a dolgok. A miniszterek a császárral szorgalmasan dolgoznak, s igen csodálkoznak azon sokféle híreken, melyek a császári tanyán kívül ezen ártatlan csendélet által előidéztenek. A ministerek szorosan várt csatarendben fognak, megrendíthetlen nyugalommal s bizalommal egységükhöz, nov. 29-én a törvényhozó test előtt megjelenni, melynek többségére biztosan számítanak. Rouher és Schneider folyvást részt vesznek a ministeri tanácskozásokban, mint a kamarák előkei. Okt. 18-án a császár a reggeli után vadászni ment, és pedig vadász costumban. Két órai vadászat után tért vissza a kastélyba, még pedig az ut legnagyobb részét gyalog tette meg.

— U g y l á t s z i k, hogy Valenciában f. hó 17-én a fölkelés tökéletesen el lett nyomva. Az összeütközött városban számos befogatások történtek, de a vezérek közül senkit sem kaphattak meg. A saragossai felkelés egyik vezetője örökös gályarabságra, 169 arragossai meghatározott tartamu gályarabságra ítéltettek el. Két egyén, kik Andalusában a vasutat rongálták halálra ítéltettek, s kivégeztettek. Saloreche volt követnek nem sikerült Gibraltarba menekülni. Ubruiquenál elesett, s a holtak közt találtatott.

— A z a n g o l és francia lapok által Ferencz József keleti útja igen élénken tárgyalatik. A Morning Herald és a Standart a béke biztosítékát látják abban, mert a magyar király nem tehetne egy oly messze utat, ha a politika egén csak a legkisebb felhő is fenyegetne viharral. A nevezett londoni lapok jelentik azt is, hogy a király eredetileg vonakodott részt venni a suezzi ünnepélyben, miután ott a porosz koronaherceggel, míg a Bász és Berlin közti viszonyok barátságosabbá nem alakultak, találkozni nem akart. De a porosz koronahercegnek bécsi látogatása folytán ezen akadály is elesett. A Journal des Debats még egyszer visszatér a látogatásra, s constatirozza azt, hogy a koronaherceg Bécsben a legszívélyesebben fogadtatott. De azt is hozzászéli, hogy leginkább csupán Ferencz József részéről, mert a császári család nem örömet látta Bécsben a koronaherceget. Albrecht főherceg még nem felelt el Poroszországnak 1866-iki magaviseletét, s még czélczásokat is tett volna (amit mi egyáltalán nem tartunk hihetőnek,) a multakra, melyek a koronahercegnek egyáltalán nem tetszettek. Zsófia főhercegnő még épen nem is fogadta el a magas vendéget. Ezen hírekre nézve csak annyit jegyzünk meg, hogy a J. d. Debats bécsi hírei már többször bizonyultak be alaptalanoknak.

— F r a n c z i a o r s z á g b a n a politikus világot még mindig azon eshetőségek foglalkoztatják, a melyek okt. 25 és nov. 29 közt történhetnek. A kezdetben kétségelt hír, hogy a kamarák talán nov. 29-énél korábban megnyitattak, most ismét kezd hitelre találni. A Liberté biztosan akarja tudni, hogy a kormány el van határozva a kamarákat okt. 26-ka után tüstént összehívni, ha ugyan azon végzetes nap csendesesen, zavar nélkül telik el. E kilátás, ha más hatalmasabban ható indokok nem léteznének, aligha fogná e napnak szomorú eshetőségeit megakadályozni. Különb a kormány minden intézkedést meg tett, hogy a legrosszabb se találja készületlenül. Bazain tábornagy már elfoglalta a gardák parancsnokságát, s ez alkalomból igen erőlyesen hangzó napi parancsot bocsátott a parancsnoksága alatt levő csapatokhoz. D. Autemarre tábornok is, a párisi nemzetőrség új parancsnoka, elfoglalta már állását, s fogadta a nemzetőrség törzs és tiszti karát. A Patrie tartalomteljesnek látszani akaró rövidséggel jelenti, hogy a császár okt. 25-én Compiégneből Párisba vissza tér. Ha majd e válságos idők elmúltak, s a császárné is visszatért, talán majd akkor fog csak ismét Compiégnebe a nagy vadászatokra átrándulni.

— T r i e s t okt. 24. „A felkelők Dalmatiában egy erősséget elfoglaltak. A montenegróiaknak a fölkelőkkel közreműködése kétségen kívül áll. Egy táborról beszélnek, melyet a montenegróiak az osztrák határszélen ütöttek.“ — A távirdek szét vannak rombolva. „Általános megilletődés!“

— P r á g a okt. 23. A tartománygyűlések bezáratnak okt. 30-án.

— L o n d o n okt. 23. gróf Derby ma meghalt.

— B e l g r á d okt. 23. Fényes küldöttség készült Ferencz J. császárt fogadni Bazisánál.

Legújabb

— Ö F e l s é g e keleti útjára tegnap este indult el, a külön vonat 11 kocsiból állott.

— P á r i s, okt. 25. Okt. 26-ára a legterjedelmesebb előintézkedések vannak téve; névszerint mindazon anyagok eltávolítása elrendeltetett, melyeket könnyen föl lehetne torlaszkó készítésére használni. A fegyházasban intézkedések tételtek, hogy tömegesen lehessen elhelyezni egyéneket, ha szükség lesz rá.

— K o n s t a n t i n a p o l y, okt. 25. A külügyminister a diplomatiái testületet a szultánnak Egiptomba leendő utazásáról értesíté.

— L o n d o n, okt. 25. A feniek demonstrációja minden zavar nélkül történt meg. — Derby lord temetése szigoruan véve mint magán-esemény történt meg.

Közigazgatás.

(E.) Debreczen, okt. 26. Hetivásárunk a sűrű eszések által felbomlott rossz utak daczára is népes volt, élet s egyéb félefelemi cikkek is megleősen hozattak, s tegnapi életárak nem változtak, leginkább a tengeri árak tartják egyenlőben magokat, köblönkint a tengeri 5 ft 90—6 ft, új 4 ft 20—40 kr, kenyeret keveset hoztak s hamar elkelt, zöldséget, káposztát, czellert oly nagy mennyiséggel hoztak, hogy csaknem fenakadt a közlekedés, a káposzta 100-za 2—7 ft, 1 zsák burgonya 1 ft 20—60 kr, 1 véka gesztenye 2 ft 60 kr, dió 2 ft 60—70 kr, 1 putton szőlő 2 ft 90 kr, 1 véka paszuly 1 ft 40—80 kr. Nyers bőrt keveset hoztak s hamar elkelt, az árak folyvást erősen fentartják magokat, míg a kész bőr csökkent árak mellett is alig talál vevőre.

Időjárásunk, az éjjel jó eső, szinte egész nap borult, még mindig esőre hajlandó.

Bécsi tőzsde, okt. 26. Cs. arany 5—85, ezüst 120—65.

